

Beknopte beschrijving van de landbouw in de Verenigde Staten, Brazilië, China en India

**Departement Landbouw en Visserij
afdeling Monitoring en Studie**

**Tom Van Bogaert
Jonathan Platteau
Dirk Van Gijsegem**

Beknopte beschrijving van de landbouw in de Verenigde Staten, Brazilië, China en India

Tom Van Bogaert, Jonathan Platteau, Dirk Van Gijsegem

Februari 2008

 Download PDF-document: **Rapport, 35 blz**

Departement Landbouw en Visserij
afdeling Monitoring en Studie
Ellipsgebouw (6de verdieping)
Koning Albert II - laan 35, bus 40
1030 Brussel
Tel. 02 552 78 24 - Fax 02 552 78 21
✉ e-mail: ams@vlaanderen.be

Vermenigvuldiging of overname van gegevens zijn toegestaan mits de bron expliciet vermeld wordt:

Van Bogaert T., Platteau J. & Van Gijsegem D. (2008), *Beknopte beschrijving van de landbouw in de Verenigde Staten, Brazilië, China en India*, Beleidsdomein landbouw en visserij, afdeling Monitoring en Studie, Brussel.

Wij doen ons best om alle informatie, webpagina's en downloadbare documenten voor iedereen maximaal toegankelijk te maken. Indien u echter toch problemen ondervindt om bepaalde gegevens te raadplegen, willen wij u graag hierbij helpen. U kan steeds contact met ons opnemen.

Inhoudstafel

Verenigde Staten	3
1. Basisgegevens	3
2. Algemene kenmerken landbouwsector	4
3. Voornaamste landbouwsectoren	5
4. Landbouwbeleid	6
5. Sociaal-economisch belang en handelsbalans	8
6. Ontwikkelingen, tendensen en toekomstperspectieven.....	9
Brazilië.....	10
1. Basisgegevens	10
2. Algemene kenmerken landbouwsector	11
3. Voornaamste landbouwsectoren	12
4. Landbouwbeleid	13
5. Economisch belang en handelsbalans	14
6. Ontwikkelingen, tendensen en toekomstperspectieven.....	16
China	17
1. Basisgegevens	17
2. Algemene kenmerken landbouw	18
3. Voornaamste landbouwsectoren	18
4. Landbouwbeleid	21
5. Economisch belang en handelsbalans	22
6. Ontwikkelingen, tendensen en toekomstperspectieven.....	23
India.....	24
1. Basisgegevens	24
2. Algemene kenmerken landbouwsector	24
3. Voornaamste landbouwsectoren	26
4. Landbouwbeleid	27
5. Economisch belang en handelsbalans	28
6. Ontwikkelingen, tendensen en toekomstperspectieven.....	30
Bijlage: prognoses van productie en verbruik.....	31
Lijst van tabellen en figuren.....	32
Bronnen	33

Verenigde Staten

De Amerikaanse landbouw is in de loop der jaren uitgegroeid tot een zeer kapitaalintensieve en geconcentreerde sector. Hoewel de Amerikaanse landbouwsector slechts 1 procent bijdraagt aan het bbp van de Verenigde Staten is het volume van de landbouwproductie in de VS bijzonder groot. Het land is dankzij een efficiënt werkende agrobusiness en een innovatieve voedselverwerkende industrie de grootste exporteur van landbouw- en voedingsproducten ter wereld. De top 5-staten in waarde van agrarische producten zijn Californië, Texas, Iowa, Nebraska en Kansas.

1. Basisgegevens

Tabel 1: Basisgegevens VS

Landoppervlakte	9.613.418 km ²
Hoofdstad	Washington DC
Bevolkingsaantal	302,6 miljoen inwoners (augustus 2007)
Bevolkingsgroei	1% (schatting 2007)
Godsdienst	protestant 52%, rooms-katholiek 24%, joods 1%, moslim 1%, mormoon 2%, overige religies 10%, niet-religieus 10%
Regeringsvorm	Federale republiek met democratisch stelsel
Staatshoofd	President George W. Bush (republikein)
Taal	Engels (officieel), Spaans (in de zuidelijke staten)
Klimaat	Divers: van een poolklimaat in het noorden van Alaska tot een (sub)tropisch klimaat op Hawaï en in Florida.
Bruto Binnenlands Product (bbp)	13,1 biljoen US dollar (2006)
Bbp per hoofd van de bevolking	44.244 US dollar (schatting 2006)
Reële groei bbp	2,9% (2006)
Stijging consumentenprijzen	3,2% (jaargemiddelde 2006)
Munteenheid	US dollar, koers: 1 US dollar = 0,742351 euro (15 augustus 2007)
Totale invoer	1,8 biljoen US dollar (2006)
Totale uitvoer	1,0 biljoen US dollar (2006)
Voornaamste handelspartners	invoer uit: Canada, China, Mexico, Japan en Duitsland uitvoer naar: Canada, Mexico, Japan, China, Verenigd Koninkrijk en Duitsland

Bron: EVD op basis van CIA, BEA, US Census Bureau, BLS, USITC, CBS

2. Algemene kenmerken landbouwsector

In de VS neemt het landbouwareaal ruim 41% van de totale landoppervlakte in. Van het landbouwareaal beslaat akkerland 46%. Weiland is goed voor 41%. De gemiddelde grootte van een landbouwbedrijf bedraagt 178,5 ha. Bijna de helft van de landbouwbedrijven is groter dan 40 ha.

Tabel 2: Algemene kenmerken landbouwsector VS

Landbouwenquête 1992, 1997 en 2002			
	1992	1997	2002
Totale landbouwooppervlakte (miljoen ha)	382,6	386,4	379,7
Percentage van totale landoppervlakte	41,8	42,2	41,4
Verdeling van landbouwooppervlakte (in %)			
Akkerland	46	46,6	46,3
Bosland	7,8	8	8,1
Weiland	43,5	41,7	42,1
Land op erven, bij vijvers, langs wegen, braakland, etc.	2,7	3,6	3,5
Aantal landbouwbedrijven		2.215.876	2.128.982
Gemiddelde grootte landbouwbedrijf (in ha)	198,7	174,4	178,5
Landbouwbedrijven per grootte (in %)			
0,4 tot 40 ha	43,5	49,2	51
40 tot 202 ha	37,8	34,7	33,1
202 tot 404 ha	9,7	8,1	7,6
404 tot 809 ha	5,3	4,6	4,7
809 of meer ha	3,7	3,4	3,7
Aantal dieren			
Runderen en kalveren		99.907.017	95.497.994
Varkens en biggen		61.188.149	60.405.103
Legkippen (vanaf 20 weken)		314.144.304	334.435.155
Vleeskippen		1.214.446.356	1.389.279.047
Kalkoenen		104.380.094	93.028.191
Schapen en lammeren		8.083.457	6.341.799

Bron: ERS/USDA

3. Voornaamste landbouwsectoren

De belangrijkste landbouwgrondstoffen van de Verenigde Staten volgens de waarde van de inkomsten waren in 2006 runderen en kalveren (49,1 miljard dollar), zuivelproducten (23,4 miljard dollar), maïs (21,7 miljard dollar), braadkippen (18,8 miljard dollar) en sojabonen (16,9 miljard dollar).

Akker- en tuinbouw

De voornaamste producten uit de akkerbouwsector zijn maïs, sojabonen, tarwe, tabak, katoen, sorghum, aardappelen, rijst en haver. De VS dragen voor 40 procent bij aan de wereldproductie van maïs en sojabonen en 25 procent in de wereldproductie van sorghum. De productie van maïs en tarwe in de VS is geconcentreerd in het middenwesten. De staten langs de oostkust kennen gemengde land- en tuinbouwbedrijven, terwijl de Amerikaanse westkust wordt gekenmerkt door een gevarieerde landbouw met de nadruk op fruit- en groenteteelt. Katoen wordt geproduceerd in het zuiden en zuidwesten terwijl tabak overwegend in het zuidoosten van de VS wordt geproduceerd.

Tabel 3: Akkerbouw in de VS in 2007

Gewas	Productie (t)	Teeltoppervlakte (ha)
Maïs	334.476.030	37.885.460
Tarwe	70.604.600	30.563.000
Sorghum	56.246.960	24.456.630
Gerst	28.630.750	512.340
Haver	27.591.120	357.540
Rijst	20.319.580	465.030
Rogge	13.073.500	3.117.730
Sojabonen	8.977.090	1.112.090
Katoenzaad	5.970.180	NN
Zonnebloemen	4.611.940	1.626.850
Pindanoten	4.133.820	4.389.670
Canola-koolzaad	1.572.330	495.750
Katoen	1.329.560	1.521.630
Suikerbieten	1.311.780	839.730
Suikerriet	1.144.640	617.350
Tabak	708.740	340.950
Droge bonen	681.000	478.750
Droge erwten	322.030	137.150
Aardappelen	201.020	556.850

Bron: Agricultural Statistic Board, NASS, USDA

De VS hebben met 57,7 miljoen ha veruit het grootste ggo-areaal ter wereld. Genetisch gemodificeerde sojabonen, katoen, maïs en canola-koolzaad zijn ruim verspreid en nemen inmiddels ruim drie kwart van het Amerikaanse teeltareaal van deze gewassen in beslag.

Tabel 4: Ggo-teelt in de VS

Ggo-teelt (in %)	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Maïs	25	26	34	40	47	52	61	73
Soja	54	68	75	81	85	87	89	91
Hooglandkatoen	61	69	71	73	76	79	83	87

Bron: U.S. Dept. of Agriculture (USDA), National Agricultural Statistics Service (NASS)

De sector van de groenten en fruit is volgens de FAO goed voor een productie van 69,4 miljoen ton. De belangrijkste fruitteelten waren in 2007 sinaasappelen (6,9 miljoen t), druiven (6,3 miljoen t), appels (4,2 miljoen t), grapefruit (1,4 miljoen t), perziken (932.000 t), peren (797.000 t) en amandelen (603.000 t). Uit een andere statistiek over tuinbouw blijkt dat ook aardbeien en watermeloenen belangrijk zijn (respectievelijk 1,9 miljoen t en 1,0 miljoen t in 2006). Bij de groenten voor de verse markt stonden uien in 2006 op nummer een met 3,2 miljoen t, gevolgd door kropsla (2,6 miljoen t), tomaten (1,7 miljoen t), zoete maïs, bloemkool en andere kool (elk 1,2 miljoen t).

Dierlijke productie

In 2005 vertegenwoordigde de Amerikaanse veeteelt een marktwaarde van ongeveer 127 miljard US dollar. De belangrijkste producten van de sector zijn vlees, zuivelproducten en pluimvee. In geldwaarde zijn Texas, Nebraska, Kansas, Colorado, Oklahoma, Iowa, South Dakota, California, Missouri en Montana de belangrijkste VS-staten in de veeteeltsector. De sector is sterk gereguleerd, getuige de vele Amerikaanse overheidsmaatregelen in de vorm van quota, prijsmaatregelen en strenge eisen voor slachterijen. Van deze sector geniet de zuivelproductie de meeste overheidsbescherming.

De VS zijn de grootste rundvleesproducent en –importeur van de wereld en de tweede grootste rundvleesexporteur. Bij varkens staat het land op de tweede plaats, zowel bij de productie als de import en export. Van de productie van kippen en eieren wordt verwacht dat ze in de komende jaren nog zal stijgen om tegemoet te komen aan de stijgende binnen- en buitenlandse vraag. De zuivelsector is qua productiewaarde de op een na belangrijkste branche van de dierlijke productie. Volgens recente cijfers van 2007 waren er in de VS in totaal 104,8 miljoen runderen en kalveren, 61,9 miljoen varkens en biggen, 7,7 miljoen schapen en lammeren, 3,6 miljoen geiten en 342,9 miljoen legkippen.

4. Landbouwbeleid

Landbouw valt zowel onder de bevoegdheid van de federale overheid (United States Department of Agriculture) als die van de Staten. De landbouwsector is een belangrijke pressiegroep in de Amerikaanse politiek, en dat als sinds het ontstaan van de VS. Overheidssteun aan de landbouw behelst het wetenschappelijk onderzoek naar teeltypes en regionale geschiktheid, maar ook verschillende soorten van subsidies, prijsondersteuning en programma's voor leningen. De landbouwsector in de VS wordt sterk gesubsidieerd. In de periode 1995-2002 subsidieerde de federale overheid de sector voor niet minder dan 114 miljard US dollar.

Het totale budget van het federale landbouwministerie voor 2008 werd begroot op 89 miljard dollar, waarvan 59% gaat naar steun voor levensmiddelen, 19% naar programma's voor landbouw en landbouwproductie, 11% naar natuurbehoud en bosbouw, 6% naar wetenschappelijk onderzoek, inspectie en administratie, 3% naar plattelandontwikkeling en 2% naar internationaal beleid.

De belangrijkste wetgeving over landbouw en landbouwbeleid is opgenomen in de Farm Bill. De laatste versie van 2002 liep tot september 2007. De voorstellen voor de nieuwe wet die geldt voor de komende vijf jaar zijn nog niet goedgekeurd door het Congres. Met een totaal volume van 288 miljard dollar wordt de traditie van landbouwsubsidies voortgezet, maar ook sectoren als energie, natuurbehoud, voedselvoorziening en plattelandontwikkeling worden opnieuw behandeld. Er zal meer geld uitgetrokken worden voor de productie van cellulose-ethanol en het onderzoek naar plagen, ziekten en andere landbouwproblemen.

Tabel 5: Landbouwsubsidies per product in de VS in 2004

Product	US dollar (in miljoenen)	Percentage van totaal
Voedergranen	2.841	35,4
Katoen	1.420	17,7
Tarwe	1.173	14,6
Rijst	1.130	14,1
Sojabonen en -producten	610	7,6
Zuivel	295	3,7
Pindanoten	259	3,2
Andere gewassen	160	2
Suiker	61	0,8
Oliezaden	29	0,4
Tabak	18	0,2
Wol en mohair	12	0,1
Plantaardige olieproducten	11	0,1
Honing	3	0
Totaal	8.022	100

Bron: USDA 2006 Fiscal Year Budget

Arbeidswetten die kaderen in de strijd tegen kinderarbeid bevatten enkele uitzonderingen voor kinderen die op boerderijen werken, met volledige vrijstellingen voor kinderen die werken op het familiale landbouwbedrijf. Een groot deel van de arbeidskrachten in de landbouwsector bestaat uit migranten en seizoenarbeiders, vooral recente immigranten uit Latijns-Amerika en buitenlanders met een werkvergunning. Er gelden aparte wetten voor deze arbeidskrachten en hun huisvesting, die meestal door de boer geregeld wordt.

5. Sociaal-economisch belang en handelsbalans

Hoewel de Amerikaanse landbouwsector slechts 1 procent bijdraagt aan het bbp van de Verenigde Staten is het volume van de landbouwproductie in de VS zeer groot. Het land is dankzij een efficiënt werkende agrobusiness en een innovatieve voedselverwerkende industrie de grootste exporteur van landbouw- en voedingsproducten ter wereld. Volgens cijfers van de FAO zijn de VS goed voor 10,19% van de wereldexport. De top 5-exportlanden in 2005 waren Canada, Japan, Mexico, de EU en China. Tegelijk zijn de VS met 9,36% de grootste importeur van landbouwproducten. Wat de handelsbalans betreft staan de Verenigde Staten op een dertiende plaats met een positief saldo van circa 4 miljard dollar.

De landbouwproductie was in 2002 goed voor 1,84% van de arbeidsplaatsen in de VS. Daarvan namen de bedrijfseigenaars ongeveer drie kwart voor hun rekening, de loonwerkers een kwart. Samen met de direct en indirect gerelateerde agro-industrie en handel bedraagt het aandeel van de landbouw in de werkgelegenheid 14,28%.

De top 5-staten in waarde van agrarische producten zijn Californië, Texas, Iowa, Nebraska en Kansas.

Het gemiddelde inkomen van een landbouwershuishouden in 2007 wordt door het Amerikaanse landbouwministerie geraamd op 83.662 dollar. Dat is 7,7 procent meer dan in 2006 en 11,4 procent boven het gemiddelde van de periode 2002-06. Deze stijging is te danken aan verhoging van de agrarische en niet agrarische bronnen van inkomsten. Een landbouwersfamilie heeft gemiddeld een hoger inkomen dan een doorsnee huishouden. Er zijn wel grotere schommelingen bij landbouwers en het inkomen varieert sterk volgens het type landbouwbedrijf, de branche waartoe het behoort en de geografische ligging.

De Verenigde Staten hebben wat betreft landbouw- en voedingsproducten een positieve handelsbalans. De uitvoer gaat in stijgende lijn. De belangrijkste exportproducten zijn voedergranen, sojabonen, tarwe en levende dieren. De staten Californië, Iowa, Texas en Illinois zijn de topexporteurs.

Tabel 6: Handel VS in landbouwproducten (zonder visserij en bosbouw), in miljard US dollar

	2003	2004	2005	2006
Export	59,4	61,4	63,2	70,9
Import	47,4	54,0	59,3	65,3
Handelsbalans	12,0	7,4	3,9	5,6

Bron: Foreign Agricultural Trade of the United States, ERS/USDA

Wat de totale landbouwhandel met de VS betreft, heeft België een handelstekort van ruim 300 miljoen euro, wat voornamelijk toe te schrijven valt aan de **agro-industriële productie** (landbouwmaterieel en bestrijdingsmiddelen). Bij de **akkerbouwproducten** exporteert België vooral afgeleide producten, graanproducten en oliehoudende producten, terwijl uit de VS voornamelijk oliehoudende zaden en granen in korrel worden ingevoerd. Bij de **dierlijke producten** zijn slacht- en gebruiksdieren het belangrijkste exportproduct en vers vlees wordt het meest ingevoerd. Bij de **tuinbouwproducten** is het negatieve handelssaldo hoofdzakelijk te wijten aan de massale invoer van noten, vers fruit en sierplanten. Verse en bevroren

groenten vinden daarentegen hun weg naar de VS. Tot slot is er bij de **andere producten** een grote import van vis, schaal- en weekdieren en van veevoeders, wat deels gecompenseerd wordt door de uitvoer van dranken.

Tabel 7: Landbouwhandel tussen België en VS in 2006 (in 1.000 euro)

PARTNER	USA		
	IMPORT	EXPORT	Saldo
PRODUCT \ FLOW			
Akkerbouw:	152.715	186.030	33.315
Dierlijke productie:	14.555	15.764	1.209
Tuinbouw:	111.958	27.027	-84.931
Andere producten:	95.667	72.426	-23.242
Agro-industriële productie:	321.542	87.149	-234.393
Totaal Buitenlandse Handel:	696.437	388.395	-308.042

Cijfers gerapporteerd door België

Bron: AMS op basis van Eurostat

6. Ontwikkelingen, tendensen en toekomstperspectieven

De Amerikaanse landbouw is door de jaren heen uitgegroeid tot een zeer **kapitaalintensieve en geconcentreerde sector**. Het aantal agrarische bedrijven is van 2,3 miljoen in 1974 geleidelijk teruggelopen naar 2,1 miljoen in 2002. 90 procent van dit aantal is in eigendom van individuen of gezinnen. Het aantal vennootschappen is tussen 1997 en 2002 gedaald met 18,4 procent. De gemiddelde bedrijfsgrootte is ook afgenomen tot 178,5 ha in 2002. De totale oppervlakte gecultiveerde landbouwgrond in de VS daalde in de periode 1992-2002 met 4,1 procent.

Een belangrijke ontwikkeling die de Amerikaanse landbouwsector te wachten staat, is volgens de Agricultural Outlook van de OECD-FAO de gevoelige stijging van de productie van **bio-ethanol** op basis van inheemse maïs. Tussen 2006 en 2012 zou er een verdubbeling van de ethanolproductie plaatsvinden tot ongeveer 45 miljard liter. Dat betekent dan ook dat het maïsgebruik voor energiegebruik, dat al verdubbeld is in vergelijking met 2003, zou stijgen van circa 55 miljoen t of een vijfde van de maïsproductie in 2006 tot 110 miljoen t of 32% in 2016. De groei van de biodieselproductie zou daarentegen beperkt blijven omdat de kosten hoger zijn en de sector dus minder winstgevend is. Het gebruik van sojaolie voor de biodieselproductie zou licht stijgen van 2 miljoen t in 2007 tot 2,3 miljoen t in 2011 om vervolgens te stabiliseren.

De **export** van landbouw- en voedingsmiddelen zal waarschijnlijk in waarde blijven groeien ten gevolge van een permanente sterke vraag, krappe markten, een duidelijke prijsstijging bij granen en oliehoudende zaden en de zwakke dollar.

Brazilië

Brazilië wordt als landbouwproducent op de wereldmarkt een steeds sterkere speler. Het land heeft een groot landbouwpotentieel, is bij een aantal producten (bv. suiker, koffie, tabak, sinaasappelsap) wereldleider, zowel in de productie als de export, en het heeft het grootste overschot in de landbouwhandel. Verwacht wordt dat de productie in de komende jaren nog zal toenemen. Een aantal factoren aan de kant van het aanbod zou de langetermijngroei van de Braziliaanse landbouw wel kunnen vertragen; de stijging van de binnenlandse vraag naar kwalitatief voedsel en biobrandstoffen zouden de landbouwexport kunnen afremmen.

1. Basisgegevens

Tabel 8: Basisgegevens Brazilië

Landoppervlakte	8.547.404 km ²
Hoofdstad	Brasilia
Bevolkingsaantal	188 miljoen inwoners (januari 2007)
Bevolkingsgroei	1,3% per jaar
Godsdienst	rooms-katholiek (73,6 procent), protestant (15,4) en Afro-Braziliaanse religies
Regeringsvorm	Presidentiële republiek
Staatshoofd	President Luiz Inácio Lula da Silva
Taal	Portugees
Klimaat	Tropisch tot gematigd
Bruto Binnenlands Product (bbp)	946,7 miljard US dollar (2006, tegen marktprijzen)
Bbp per hoofd van de bevolking	5.069 US dollar (2006, tegen marktprijzen)
Reële groei bbp	3,7% (2006)
Stijging consumentenprijzen	4,2% (2006)
Munteenheid	Braziliaanse real (1 real =0.38707 Euro, 16.01.2008)
Totale invoer	91,4 miljard US dollar (2006)
Totale uitvoer	137,5 miljard US dollar (2006)
Voornaamste handelspartners	invoer uit: VS, Argentinië, China, Nederland (2006) uitvoer naar: VS, Argentinië, China, Duitsland (2006)

Bron: EVD op basis van EIU, IBGE, CIA, CBS, World Factbook

2. Algemene kenmerken landbouwsector

Volgens cijfers van het FAO (2000/03) neemt akkerland 8% van de totale landoppervlakte in Brazilië in. Voor weiland is dat 23%. Van het totale landbouwareaal is 4% geïrrigeerd.

Er waren in 1995/96 circa 5 miljoen landbouwbedrijven in Brazilië. De gemiddelde grootte bedroeg 73 ha. Enerzijds is er een groot aantal kleinere bedrijven (circa 50% heeft max. 10 ha), anderzijds bestaan er enorm uitgestrekte landgoederen van grootgrondbezitters (ruim 2000 bedrijven met 10.000 ha).

Qua productie is suikerriet veruit het belangrijkste akkerbouwproduct, gevolgd door sojabonen en maïs. Er is een grote productie van pluimvee- en rundvlees, terwijl varkensvlees minder geliefd is.

Tabel 9: Aantal landbouwbedrijven in Brazilië

Landbouwareaal	1980		1985		1995/96	
	Aantal bedrijven	Miljoen ha	Aantal bedrijven	Miljoen ha	Aantal bedrijven	Miljoen ha
Minder dan 10 ha	2.598.016	9	3.064.822	10	2.402.374	7,9
10 tot 100 ha	2.016.774	64,5	2.160.340	69,6	1.916.487	62,7
100 tot 1.000 ha	488.521	126,8	517.431	131,4	469.964	123,5
1.000 tot 10.000 ha	45.498	104,5	48.286	109,6	47.174	108,2
10.000 ha en meer	2.345	60	2.125	54,3	2.184	51,3
Totaal	5.151.154	364,8	5.793.004	374,9	4.838.183	353,6

Bron: Ministerie van Landbouw, Brazilië, op basis van landbouwtelling

Tabel 10: Landbouwproductie in Brazilië (in miljoen t)

	1960	1970	1980	1989	2000	2004	2005
Veldgewassen							
Maïs	8,67	14,21	20,37	26,57	32,32	41,78	35,13
Rijst	4,79	7,55	9,77	11,04	11,13	13,27	13,19
Sojabonen	0,20	1,50	15,15	24,07	32,82	49,54	51,18
Tarwe	0,71	1,84	2,70	5,55	1,72	5,81	4,65
Suikerriet*	56,92	79,75	148,65	262,67	326,12	415,20	463,00
Dierlijke producten							
Rundvlees					6,65	8,35	8,75
Melk **					19676,00	23475,00	24471,00
Kippenvlees					5,98	8,49	9,30
Varkensvlees					2,56	2,62	2,71

* Gegevens van 1990 en 2006 i.p.v. 1989 en 2005

** In miljoen liter

Bron: Ministerie van Landbouw, Brazilië

3. Voornaamste landbouwsectoren

Brazilië beschikt over een uitgebreid agrarisch potentieel. Het Zuid-Amerikaanse land is een belangrijke producent en de grootste exporteur ter wereld van suiker, ethanol, rundvlees, gevogelte, koffie, sinaasappelsap en tabak. De dierlijke productie is belangrijk in sommige delen van het land, waarbij de groei van de pluimvee-, varkens- en zuivelsectoren veranderingen weerspiegelen in de consumentensmaak. In productiewaarde uitgedrukt is de akker- en tuinbouw goed voor 60%, de dierlijke productie voor 40%.

Akkerbouw en tuinbouw

De Braziliaanse akkerbouw is zeer grootschalig en voornamelijk gericht op granen, oliezaden, suiker en katoen. Dankzij de lage kostprijs is de export sterk groeiend. Er wordt een sterke nadruk gelegd op biobrandstoffen. Brazilië is goed voor de helft van de mondiale export van ethanol.

De tuinbouw concentreert zich op het verbouwen van tropische groenten voor de lokale markt en van fruit, voornamelijk voor de export. In het zuiden worden vooral appels geteeld.

Tabel 11: Areaal en productie van akker- en tuinbouwproducten in Brazilië in 2005

Gewas	Teeltoppervlakte (1.000 ha)	Productie (1.000 t)
Mais	11.559	35.134
Tarwe	2.361	4.659
Sorghum	788	1.521
Gerst	145	326
Haver	368	522
Rijst	3.916	13.192
Sojabonen	22.949	51.182
Katoen	1.258	3.666
Pindanoten	136	315
Suikerriet	6.172	455.272
Tabak	502	900
Cacao	633	207
Koffie	2.342	2.536
Guarana	13	3
Peper	32	79
Sisal/agave	252	220
Cassave	1.944	27.636
Bonen	3.748	3.021
Aardappelen	141	3.119
Tomaten	55	3.155
Uien	57	1.150
Knoflook	10	85
Bananen	505	6.997
Ananas*	61	1.641
Sinaasappel	803	17.868
Appel	36	849
Druiven	74	1.190
Kastanje	704	255
Kokosnoot*	281	1.948

* Productie in miljoen vruchten

Bron: schattingen van het Braziliaanse ministerie van Landbouw

Brazilië heeft, na de VS en Argentinië, het derde grootste ggo-areaal ter wereld. Het gaat voornamelijk om sojabonen en in mindere mate om katoen. 40% van de Braziliaanse soja is genetisch gemodificeerd. De ggo-teelt, die in 1997 haar intrede deed, groeit bijzonder sterk in de laatste jaren.

Tabel 12: Ggo-teelt in Brazilië

Ggo-teelt	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
In 1.000 ha	1.300	1.311	1.742	3.000	5.000	9.000	11.500	15.000

Bron: Clive James, ISAAA

Dierlijke productie

Brazilië is volgens cijfers van het Amerikaanse landbouwministerie de tweede grootste producent van rundvlees ter wereld en de grootste exporteur (24% van de uitvoer wereldwijd). De rundveestapel bestaat uit 195,5 miljoen stuks geslacht vee en 20,6 miljoen melkkoeien. In de periode 1995-2005 is de productie van rundvlees fors gestegen van 5,4 miljoen t tot 8,7 miljoen t. In dezelfde periode zat ook de melkproductie in de lift (van 16,5 miljard l tot 24,5 miljard l).

In de varkenssector prijkt Brazilië op de vierde plaats in de wereld, zowel qua productie als export (13% van de uitvoer wereldwijd). Er worden circa 32 miljoen varkens gehouden. De productie is sinds 1995 gestegen van 1,5 miljoen t tot 2,7 miljoen t. De consumptie per hoofd van de bevolking bedraagt, na een sterke stijging in de jaren '90 en een achteruitgang in de jaren '00, 11,5 kg. Enkele grote integraties produceren volgens hypermoderne methoden. De groei vindt vooral in het midden-westen van Brazilië plaats. Verder is er nog veel back-yard farming.

De pluimveesector heeft in Brazilië een explosieve groei achter de rug. In 2005 werd 9,3 miljoen t kippenvlees geproduceerd. Dat is meer dan het dubbele van in 1995. Brazilië is nu de derde grootste producent wereldwijd en de grootste exporteur (35% van de mondiale uitvoer). De productie per hoofd van de bevolking is continu gestegen tot 35,5 kg in 2005. Ook de eiersector boomt. De integraties zijn goed voor 80% van de totale pluimveeproductie. De groei vindt vooral in het zuiden en centrum-westen van Brazilië plaats.

4. Landbouwbeleid

Vanaf begin jaren negentig hebben zich in Brazilië ten aanzien van de landbouw/agribusiness grote wijzigingen voorgedaan: deregulering van de markt, opening van de economie, economische integratie van de Mercosurlanden¹ en stabilisering van de economie (invoering van de nieuwe munteenheid, de real). Dit heeft de komst van nieuwe buitenlandse bedrijven gestimuleerd en geleid tot een sterke concentratie in een aantal belangrijke landbouwsectoren. Vanaf midden jaren negentig, na de economische stabilisatie, is er een grote toename in fusies en overnames geweest, vooral door buitenlandse bedrijven. Vooral in de zuivelsector speelt een aantal grote multinationals een belangrijke rol (Nestlé, Parmalat, Danone, Royal

¹ De Mercosur is een douane-unie die bestaat uit Brazilië, Argentinië, Paraguay en Uruguay. Chili, Peru, Venezuela, Mexico en Bolivia zijn geassocieerd met de Mercosurlanden.

Fleishmann). Niet alleen in de verwerkende industrie maar ook in de primaire sector vinden steeds meer buitenlandse investeringen plaats,

Naast de liberalisering van de markt hebben ook diverse overheidsmaatregelen bijgedragen tot de groei van de sector. Daartoe behoren preferentiële leningen, belastingvrijstellingen, geld voor landbouwonderzoek, vermarkting en infrastructuurverbeteringen evenals een reeks federale, regionale en lokale subsidies. In de laatste jaren heeft de Braziliaanse overheid de landbouwsteun aanzienlijk verhoogd. De kredieten voor de landbouwsector, die verleend worden door het federale ministerie van Landbouw en uitbetaald door het Nationale Systeem voor Landbouwkrediet, stegen in 2004/05 tot 13,4 miljard US dollar, 48% meer dan in 2003/04. Het bedrag omvat drie belangrijke categorieën: middelen voor productie en vermarkting (45%), middelen voor investeringsprogramma's (30%) en leningen tegen marktprijzen (25%). Vooral de investeringssteun stijgt, met onder meer het Moderfrotaprogramma, dat de aankoop van tractoren, maaidorsers en andere landbouwmachines financiert. Dit programma heeft bijgedragen tot de snelle groei van de landbouwsector in het algemeen – en de sojabonensector in het bijzonder – door de industriële expansie en ontwikkeling van het immense savannegebied Cerrado te bevorderen.

De Braziliaanse overheid streeft ernaar om de export van agrarische producten de komende jaren substantieel te verhogen, vooral van vlees, fruit en biobrandstoffen.

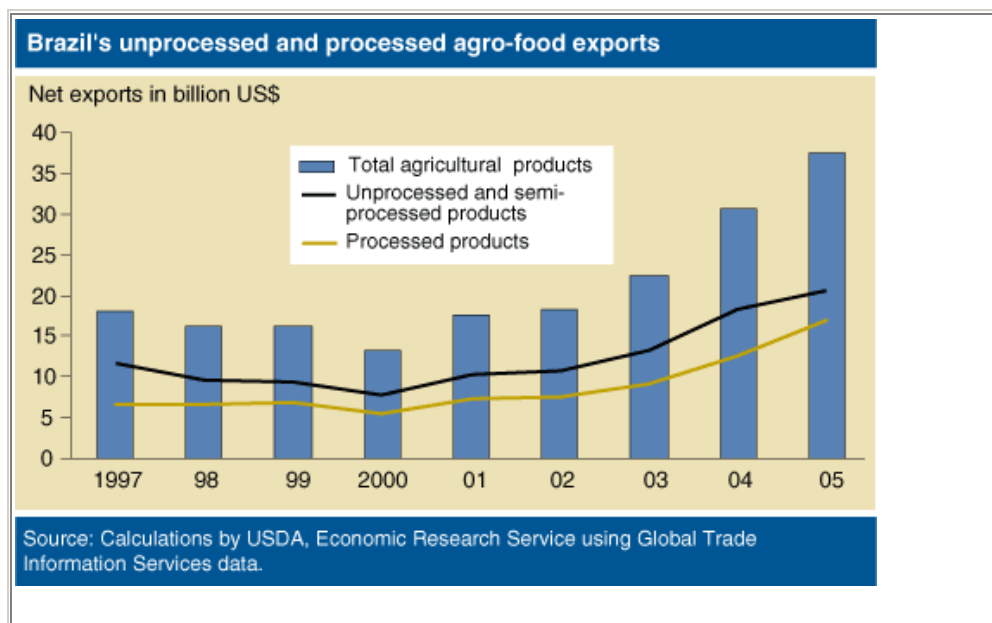
5. Economisch belang en handelsbalans

In het voorbije decennium heeft Brazilië – de 11de grootste economie van de wereld – zijn positie verstevigd als belangrijke producent en exporteur van landbouw- en voedingsproducten. De landbouwproductie was in 2005 goed voor 10 procent van het bruto binnenlands product. Met de verbonden voedselketen (verwerking en distributie) vertegenwoordigde de agribusiness zelfs 28 procent van het bbp of een productiewaarde van 254 miljard US dollar. De agrofoodbranche is goed voor haast 27 procent van de totale export en stelt 18 miljoen mensen of 37 procent van de beroepsbevolking tewerk.

De waarde van de landbouwexport bedroeg in 2005 30,9 miljard US dollar, waarbij de belangrijkste exportproducten sojabonen en afgeleide producten, suiker, ethanol, koffie, varkens-, rund- en kippenvlees waren. Sinds 2000 groeide de export jaarlijks gemiddeld met 20%. Het aandeel van verwerkte producten zoals bevroren vlees en vleesbereidingen, zuivelproducten en ontbijtgranen zit duidelijk in de lift en haalt nu 44% van de uitvoer. De groei van deze sector heeft te maken met de wens naar hogere opbrengsten, toegang tot nieuwe technologieën en binnen- en buitenlandse investeringen. Het percentage van de tuinbouwproducten blijft relatief laag omdat de sanitaire en fytosanitaire regelgeving de toegang tot buitenlandse markten belemmert. Afzetmarkten die aan belang winnen, zijn de EU (10,9 miljard dollar), China (2,4 miljard dollar) en de VS (1,9 miljard dollar).

Brazilië importeerde in 2005 landbouwproducten (vooral tarwe, mout, rijst, olijfolie en wijn) ter waarde van 3,4 miljard US dollar. Het handelsoverschot in de landbouwhandel bedroeg dus 27,5 miljard US dollar en was daarmee het grootste in de wereld. De invoer van landbouwproducten is in vergelijking met 1996 haast gehalveerd. De belangrijkste leveranciers zijn de overige Mercosurlanden, de VS en Canada. Circa een derde van de agrarische producten wordt geïmporteerd uit Argentinië.

Figuur 1: Export van Braziliaanse voedings- en landbouwproducten

Wat de totale landbouwhandel met Brazilië betreft, heeft België een handelstekort van ruim 520 miljoen euro, wat vooral te wijten is aan de grootschalige invoer van akker- en tuinbouwproducten. Bij de **akkerbouwproducten** importeert België voornamelijk oliehoudende zaden (165 miljoen euro), overige gewassen en oliehoudende bijproducten. Het belangrijkste exportproduct van de Belgische landbouw zijn graanproducten (bijna 60 miljoen euro). Bij de **dierlijke producten** is de handel beperkter, met uitschieters voor de import van vers vlees en vleesbereidingen. Bij de **tuinbouwproducten** is het negatieve handelssaldo haast volledig toe te schrijven aan de invoer van fruitsappen (met 257 miljoen euro de hoogste waarde in de agrohandel tussen de beide landen) en vers fruit. Bij de **andere producten** worden hoofdzakelijk dranken en in mindere mate schaal- en weekdieren ingevoerd, terwijl Belgische veevoerders aan Brazilië geleverd worden. Bij de **agro-industriële productie** heeft ons land een handelsoverschot dankzij de uitvoer van meststoffen en bestrijdingsmiddelen.

Tabel 13: Landbouwhandel tussen België en Brazilië in 2006 (in 1.000 euro)

PARTNER	Brazilië		
	IMPORT	EXPORT	Saldo:
PRODUCT \ FLOW			
Akkerbouw:	311.604	69.623	-241.981
Dierlijke productie:	23.741	408	-23.333
Tuinbouw:	288.879	933	-287.946
Andere producten:	19.086	5.317	-13.769
Agro-industriële:	1.853	46.003	44.150
Totaal Buitenlandse Handel:	645.162	122.283	-522.879

Cijfers gerapporteerd door België
Bron: AMS op basis van Eurostat

6. Ontwikkelingen, tendensen en toekomstperspectieven

Brazilië heeft een grote thuismarkt met 188 miljoen inwoners. Sinds de introductie van het Plan Real is de koopkracht en het aantal koopkrachtige consumenten sterk toegenomen. De consumptie van producten als varkensvlees, zuivel, groenten en fruit is echter nog relatief laag en kan nog substantieel toenemen bij een toenemende economische groei. In dit opzicht is Brazilië nog een typische groeiemarkt.

Vanwege de comparatieve voordelen wordt Brazilië ook op de wereldmarkt een steeds sterkere speler. De export van landbouwproducten zal nog toenemen, aangezien de overheid dit stimuleert en de vraag, vooral in China, groeit. In de suikersector en de vleesindustrie zal Brazilië marktleider blijven met in 2016 een voorspeld aandeel in de wereldhandel van respectievelijk 50% en 28%. 60% van de rietsuiker zou in 2016 gebruikt worden voor de snel stijgende ethanolproductie. Brazilië zou in hetzelfde jaar goed zijn voor 41% van de wereldwijde uitvoer van oliehoudende zaden en zou daarmee de VS inhalen.

In de afgelopen jaren is er sprake van een geleidelijke groei van de productiviteit van de landbouwsector door de introductie van moderne technologieën en door mechanisatie. De uitbreiding van de landbouw- en veeteeltproductie is ook van belang om de levensomstandigheden van het arme deel van de bevolking te verbeteren. In de komende jaren zal vooral in de food service/institutionele sector een sterke groei optreden (10 tot 20 procent per jaar). De meeste investeringen worden daarom gedaan in dit segment. De (semi-) kant-en-klaarmaaltijden en diepvriesproducten zijn daarbij favoriet.

Een aantal factoren zou op lange termijn de groei van de landbouw kunnen belemmeren. Aan de kant van het aanbod zijn dat de ongunstige, minder stabiele macro-economische omstandigheden (in het bijzonder de sterke real t.o.v. de dollar), de voorspelde geringere beschikbaarheid van en toegang tot leningen met een lage interest, een vertraging bij de uitbreiding van het landbouwareaal (weliswaar op hoog niveau: +4,5% in de komende 10 jaar) en aanhoudende moeilijkheden bij infrastructuur, transport en vermarkting. Aan de kant van de vraag zouden de stijgende binnenlandse consumentenvraag naar hoogwaardig voedsel en de groei van de biobrandstoffensector ervoor kunnen zorgen dat er voor de export een kleiner deel van de productie ter beschikking zal staan. Daarnaast heeft Brazilië nog steeds te kampen met een beperkte toegang tot belangrijke markten zoals de NAFTA en Oost-Azië ten gevolge van sanitaire en fytosanitaire restricties.

De ontbossing van het Braziliaanse regenwoud blijft een actueel thema. Onlangs maakte de Braziliaanse regering bekend dat de maandelijks vernielde oppervlakte spectaculair gestegen was van 234 km² in augustus 2007 tot 948 km² in december 2007. Dat cijfer kan zelfs nog verdubbelen wanneer satellietbeelden met een hogere resolutie geanalyseerd worden. Eerder werden al politieke maatregelen genomen zoals strengere controle op illegale houtkap en een betere regeling van de landeigendom. De Braziliaanse industrie stelde ook een moratorium op 'foute soja'. De regering heeft nu nieuwe maatregelen aangekondigd.

China

De landbouw vervult in China traditioneel een uiterst belangrijke rol. In de laatste jaren stijgt de landbouwproductie permanent en China wordt wereldwijd belangrijker als exporteur van landbouw- en voedingsproducten. Anderzijds kampt de sector nog altijd met een aantal problemen. Slechts 10 procent van de oppervlakte is geschikt voor landbouwdoeleinden. In vergelijking met andere bedrijfstakken blijven grote investeringen achter.

1. Basisgegevens

Tabel 14: Basisgegevens China

Landoppervlakte	9.561.000 km ²
Hoofdstad	Peking
Bevolkingsaantal	1,314 miljard (2006)
Bevolkingsgroei	0,6% (gemiddelde in de periode 2002-2006)
Godsdienst	Traditionele religies en levensfilosofieën zijn confucianisme, boeddhisme en taoïsme. Voorts relatief grote moslingemeenschap en christenminderheden
Regeringsvorm	Volksrepubliek met eenpartijensysteem
Staatshoofd	President Hu Jintao
Taal	Officiële taal Mandarijn, voorts vele lokale dialecten. Tevens verscheidene etnische, niet-Chinese dialecten.
Klimaat	Zeer divers, variërend van tropisch in het zuiden tot subarctisch in het noorden.
Bruto Binnenlands Product (bbp)	2.689 miljard US dollar (2006)
Bbp per hoofd van de bevolking	2.045 US dollar (2006)
Reële groei bbp	10,7% (2006)
Stijging consumentenprijzen	1,7% (2006)
Munteenheid	renminbi of yuan (7,48 renminbi = 1 US dollar, koers 1 november 2007)
Totale invoer (FOB)	660 miljard US dollar (2005)
Totale uitvoer (FOB)	762 miljard US dollar (2005)
Voornaamste handelspartners	invoer uit: Japan, Taiwan, Zuid-Korea, Verenigde Staten, Duitsland, Maleisië, Hongkong, Singapore, Rusland uitvoer naar: Verenigde Staten, Hongkong, Japan, Zuid-Korea, Duitsland, Nederland, Verenigd Koninkrijk, Singapore

Bron: EVD op basis van CBS, EIU (2007)

2. Algemene kenmerken landbouw

Uit cijfers van de FAO voor 2000 blijkt dat de akkerbouw in China met 137,1 miljoen ha 16% van de totale landoppervlakte in beslag neemt. Weiland is goed voor 43% (400,0 miljoen ha). Het areaal voor de blijvende teelten beslaat 11,5 miljoen ha. Het belangrijkste akkerbouwgewas qua productie is rijst, gevolgd door maïs en tarwe. In de dierlijke productie heeft de varkenssector duidelijk de grootste productie, gevolgd door de eier- en zuivelindustrie.

Tabel 15: Landbouwproductie in China

Plantaardige producten (miljoen ton)	2003	2004	2005
Rijst	160,7	179,1	180,6
Maïs	115,8	130,3	139,4
Tarwe	86,5	92	97,4
Sojabonen	15,4	17,4	16,4
Katoen	4,9	6,3	5,7
Dierlijke producten (miljoen ton)			
Vlees	69,3	72,4	77,4
Waarvan varkensvlees	45,2	47	50,1
rundvlees	6,3	6,8	7,1
Zuivel	18,5	23,7	27,5
Eieren	26,1	27,2	28,8

Bron: ERS/USDA op basis van Chinees Nationaal Bureau voor Statistiek

3. Voornaamste landbouwsectoren

China is de grootste landbouwproducent van de wereld en produceert onder meer rijst, tarwe, aardappelen, sorghum, pindanoten, thee, gierst, gerst, katoen, oliehoudende zaden, varkensvlees en vis.

Akkerbouw

Rijst is in China het belangrijkste gewas, met 25% van de bebouwde oppervlakte (circa 30 miljoen ha), gevolgd door maïs (circa 28 miljoen ha) en tarwe (circa 23 miljoen ha). Bij de graansoorten staat de zelfvoorziening centraal. De binnenlandse behoefte stijgt omdat er meer voedergraan nodig is voor de vleesproductie en omdat het gebruik voor industriële en energetische doeleinden aan belang wint. Daarom wil de regering bij rijst en tarwe het rendement verhogen en bij maïs de teeltoppervlakte uitbreiden.

Haast een vijfde van de wereldwijde maïsproductie en het verbruik ervan neemt China voor zijn rekening, waarbij het verbruik sneller groeit dan de productie. Dat wordt opgevangen door een daling van de uitvoer en het teruggrijpen op de reserves. De groei van de vraag is niet alleen toe te schrijven aan de veevoedersector (driekwart van de maïssoogst gaat daar

naartoe), maar ook aan het toegenomen industriële gebruik (alleen al 23 miljoen t voor de zetmeelproductie) en de stijgende ethanolproductie. Daarvoor wordt naast maïs ook een beroep gedaan op tarwe en suikerriet. In de toekomst zouden ook meer en meer maniok, zoete aardappelen, zoete gierst en lignocellulose als grondstoffen gebruikt worden. De regering stimuleert biobrandstoffen niet alleen wegens de groeiende energiebehoefte, maar ook om de boeren een extra bron van inkomsten te verschaffen, waardoor de armoede op het platteland en de vlucht naar de steden zouden moeten worden ingedijkt.

In China groeit de vraag naar oliehoudende gewassen dynamisch. De productie kan geen gelijke tred houden met de stijging van de consumptie. Zo kan de behoefte aan sojabonen maar voor een derde door de inheemse productie worden afgedekt. Het Amerikaanse landbouwministerie gaat uit van een invoer in China van 33,5 miljoen t sojabonen voor 2007/08, voornamelijk uit Brazilië (41%) en de VS (34%) Ook bij koolzaad moeten jaarlijks grotere hoeveelheden worden ingevoerd. Volgens schattingen gaat het om 1,8 miljoen t, vooral uit Canada.

De aardappel is slechts de vierde veldvrucht van China, maar anders dan bij de belangrijkste gewassen is de teeltoppervlakte in de voorbije tien jaar permanent gestegen tot circa 5 miljoen ha. Een kwart van de wereldwijde productie vindt in China plaats. De binnenlandse vraag neemt toe, zowel op het platteland als in de steden (daar vooral in de verwerkte vorm als frieten en chips). Verwacht wordt dat het rendement en de kwaliteit, die nog te wensen over laten, zullen stijgen. De momenteel nog importgeoriënteerde handel zal geleidelijk aan evolueren in de richting van export van verse aardappelen en verwerkte producten.

Tot slot kan China zijn stijgende behoefte aan suiker intussen bijna door de eigen productie afdekken. Het teeltareaal van suikerriet (1,5 miljoen ha) en suikerbiet (0,3 miljoen ha) neemt toe, de productie van ruw suiker bereikte in 2006/07 een record met 13 miljoen t. Suiker wordt vooral ingevoerd uit Thailand, Brazilië en Cuba.

China heeft het vijfde grootste ggo-areaal ter wereld. Het gaat haast uitsluitend om katoen. Pas dit jaar wordt er melding gemaakt van andere gg-teelten (o.a. tomaten, papaja, zoete peper). 65% van het Chinese katoen is genetisch gemodificeerd. De ggo-teelt, die in 1997 haar intrede deed, is inmiddels goed voor 3,8 miljoen ha.

Tabel 16: Ggo-teelt in China

Ggo-teelt	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
In 1.000 ha	1.216	2.174	2.100	2.800	3.700	3.300	3.500	3.800

Bron: Clive James, ISAAA

Tuinbouw

China is met ruim 35% de grootste producent van groenten en fruit in de wereld. De productie zit in de lift. Omdat de uitbreiding van het areaal maar beperkt mogelijk is, wordt voornamelijk het rendement verhoogd door een toenemende intensiteit (o.a. door het gebruik van soorten met een hoge productiviteit, moderne teeltprocedures en irrigatiemaatregelen). In 2005 werden er 52 miljoen t fruit en 120 miljoen t groenten geproduceerd. De jaarlijkse consumptie per hoofd van de bevolking bedraagt voor fruit 45 kg, voor groenten 110 kg.

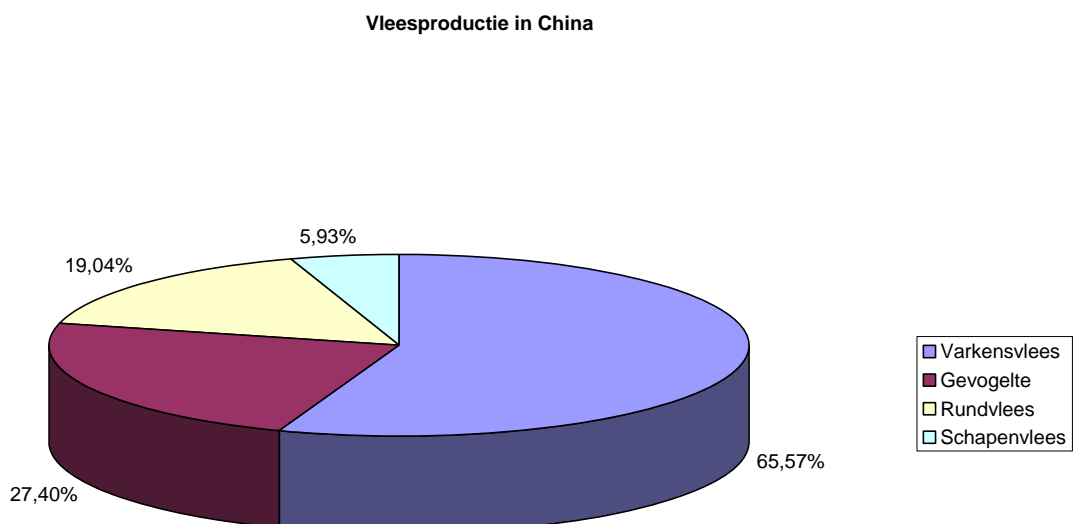
In China worden, naast alle in West-Europa bekende groente- en fruitsoorten, ook citrusvruchten, bananen en minder bekende soorten als arbutus, nashi-peer, loquat, kaki en kiwi geteeld. Bij de groenten komen er soorten als knoflook, gecultiveerde paddenstoelen, diverse meloenen, paksoi, aubergine of gember bij. Tot de schaalvruchten behoren pindanoten en kastanjes. Daarnaast is in China de teelt van – al dan niet geneeskrachtige – kruiden en theeplanten wijd verspreid.

Naast kleine en heel kleine boeren, die voor eigen gebruik en de regionale markten produceren, bestaan er ook grote, door de staat gedirigeerde coöperatieve tuinbouwbedrijven, die hun producten aanbieden voor de verwerkingsindustrie (conserven, diepvries, gedroogd) of de export. Drie procent van de totale productie gaat naar het buitenland. Verse groenten en fruit worden vooral naar andere Aziatische landen (Japan, Indonesië, Zuid-Korea, Hongkong en Vietnam) uitgevoerd. Het gaat daarbij om wortelen, uien, knoflook, paddenstoelen, appels, peren, kweeperen, citrusvruchten, ananas en noten. Verwerkte producten, in het bijzonder conserven en appelsapconcentraat, gaan naar de hele wereld.

Dierlijke productie

Varkensvlees is in China met voorsprong de belangrijkste vleessoort. Twee derde van het geproduceerde vlees is varkensvlees. De markt beleefde in 2007 bijzonder sterke turbulenties door de uitbraak van het PRRS-virus, dat miljoenen varkens het leven kostte, en de hoge voederprijzen. De regering wil met een steunprogramma van 1,3 miljard euro de varkenshouders motiveren om hun veestapel en de vleesproductie te verhogen. De bedoeling is het om de afhankelijkheid van import te verminderen. De algemene vleesconsumptie stijgt in China, wat te maken heeft met de bevolkingsgroei, stijgende verstedelijking en veranderde eetgewoonten. Chinezen eten van dieren graag de ingewanden, oren, buiken, tongen, poten en ribben, wat een interessante markt is voor buitenlandse exporteurs.

Figuur 2: Vleesproductie in China

Bron: Nationaal Bureau voor Statistiek, China

De productie van gevogelte kent een gestage groei, al kampt de sector sinds 2004 met uitbraken van vogelgriep. 70% van de productie is kippenvlees, de rest wordt gelijkmatig verdeeld tussen eenden- en ganzenvlees. Het verbruik stijgt sneller dan de productie. De import, vooral uit de VS en Brazilië, is inmiddels groter dan de export. China is met 26,67 miljoen t en 44,5% van de wereldproductie de grootste eierproducent.

De rundvleesproductie zal in 2008 vermoedelijk lichtjes stijgen tot 8,1 miljoen t, waarmee de EU zou worden ingehaald en China met 12% wereldwijd op de derde plaats terechtkomt. De moderne rundveefokkerij is nochtans nauwelijks ontwikkeld: lokale kruisingen met een zwakke productiviteit op het gebied van groei, gewicht en melkprestatie domineren. Er zijn nog vele kleine boeren die in de achtertuin een tot vijf dieren houden. Bij rundvlees heeft China een duidelijk handelsoverschot, met vooral export naar Hongkong, Zuid-Korea en Japan. De Chinese melkmarkt is momenteel de meest dynamische in de wereld, met een forse stijging van de productie en het verbruik. De melkproductie gebeurt vooral in de omgeving van de grote steden, waar veel meer zuivelproducten geconsumeerd worden dan op het platteland, en in Binnen-Mongolië.

4. Landbouwbeleid

Het landbouwbeleid in China wordt nog altijd bepaald door de socialistische staats- en planeconomie. De staat probeert zo veel mogelijk de markt te reguleren en er bestaan grote collectieve staatsbedrijven. In de laatste decennia hebben er wel economische hervormingen plaatsgevonden om de prijsvorming en vermarkting geleidelijk aan te liberaliseren. Een belangrijke doelstelling van de regering bestaat er nu in de import uit het buitenland te beperken en de economische stabiliteit te vergroten. In de vleessector streeft China naar een stijging van de productie door middel van schaalvergroting en tegelijk naar een verbetering van de kwaliteit en de voedselveiligheid. In de graansector worden de toelagen voor de boeren verhoogd en er zijn maatregelen aangekondigd om waterreservoirs te vernieuwen, natuurrampen te voorkomen en ook in afgelegen gebieden te kunnen bevoelen.

In het huidige systeem beschikken boeren niet over de volledige eigendoms- en beschikkingsrechten van het door hen gebruikte land. De eigenaar is veeleer een collectief uit gemiddeld 30 à 40 huishoudens of de dorpsgemeenschap zelf. Deze eigenaars kunnen de gebruiksrechten van het collectieve land indien nodig opnieuw verdelen aan de huishoudens van de gemeente. Bovendien kan de gemeente invloed uitoefenen op de teelt- en productiestructuur. Voor de landbouwers zorgt deze toestand voor een gebrek aan plannings- en rechtszekerheid met negatieve effecten op investeringen, productiviteit, bedrijfs- en structuurontwikkeling. Om de juridische situatie van de huishoudens en hun perspectieven te verbeteren, heeft de Chinese regering in 1998 die contractuele gebruiksrechten van de collectieve grond verhoogd van 15 naar 30 jaar en de nieuwe verdeling van land door de gemeenten ingeperkt.

5. Economisch belang en handelsbalans

De Chinese landbouwsector heeft in 2006 circa 13% bijgedragen tot het bruto binnenlands product. Daarmee behoort de landbouwsector tot de belangrijkste domeinen van de Chinese economie, al is het gewicht van de branche aanzienlijk gedaald. Een oorzaak daarvan is dat de groei van de landbouwproductie minder sterk is dan die van de andere bedrijfstakken.

Van de circa 1,3 miljard inwoners bevinden er zich volgens het Chinese statistische bureau 782 miljoen personen in het arbeidsproces. Daarvan is nog altijd 40% (325 miljoen mensen) actief in de landbouwsector. Hoewel de bevolking toeneemt, is het absolute aantal agrarische arbeidskrachten in de laatste vier jaar gedaald met meer dan 10%. Ruim de helft van alle Chinezen woont op het platteland, maar het aantal plattelandsbewoners dat niet in de onmiddellijke landbouwproductie tewerkgesteld is, neemt toe en een op de twee agrarische arbeidskrachten heeft nog een aanvullend inkomen buiten het eigen landbouwbedrijf.

In de landbouwsector was China tot 2000 netto-exporteur, maar daarna is de waarde van de import van landbouw- en voedingsproducten binnen enkele jaren verdubbeld, zodat het handelssaldo nu duidelijk negatief is. Van de totale invoer is de landbouw goed voor 5 à 7%, bij de uitvoer is dat 3 à 4%. De belangrijkste ingevoerde waren zijn soja, plantaardige oliën, katoen, hout en visproducten evenals op enige afstand rubber, huiden en wol. De invoer van soja, katoen en melkproducten zit in de lift. Bij de uitgevoerde waren gaat het hoofdzakelijk om groenten en fruit, thee, knoflook, appelsap en naargelang van de oogstopbrengst en de eigen behoefte ook maïs, rijst en tarwe, gevogelte en varkensvlees. Volgens cijfers van de WTO is China na de EU, de VS, Canada en Brazilië de vijfde grootste landbouwexporteur van de wereld met duidelijke groeicijfers. Als importeur van landbouwproducten prijkt China op de vierde plaats, na de EU, de VS en Japan. Tot slot: de belangrijkste afnemers van Chinese landbouwproducten zijn Japan, de VS en een reeks Aziatische landen. De belangrijkste leveranciers van landbouwproducten naar China zijn de VS (goed voor 20%), Brazilië, Argentinië, Australië en Maleisië.

Tabel 17: Landbouwexport China

Chinese agro-handel	2003	2004	2005
Landbouwexport (miljard dollar)	15,4	15,8	19
Landbouwimport (miljard dollar)	17,4	25,9	26,3

Bron: ERS/USDA op basis van Chinees Nationaal Bureau voor Statistiek

Wat de totale landbouwhandel met China betreft, heeft België een zeer licht handelstekort van 3,4 miljoen euro, waarvoor in het bijzonder tuinbouwproducten, vis, schaal- en weekdieren verantwoordelijk zijn. Bij de **akkerbouwproducten** exporteert België beduidend meer dan het importeert, vooral afgeleide producten en suikerhoudende producten. Uit China worden voornamelijk overige gewassen, droge peulvruchten en oliehoudende zaden ingevoerd. Bij de **dierlijke producten** zijn andere dierlijke producten en zuivelwaren het belangrijkste exportproduct, vers vlees en honing worden het meest ingevoerd. Bij de **tuinbouwproducten** is het negatieve handelssaldo hoofdzakelijk te wijten aan de invoer van bevroren en geconserveerde groenten evenals groentebereidingen. De export van sierplanten blijft beperkt. Bij de **andere producten** is er een massale import van vis, schaal- en weekdieren en in mindere mate van veevoeders. Bij de agro-industriële productie tot slot is het Belgische handelsoverschot te danken aan de grote uitvoer van meststoffen.

Tabel 18: Landbouwhandel tussen België en China in 2006 (in 1.000 euro)

PRODUCT \ FLOW	IMPORT	EXPORT	Saldo:
Akkerbouw:	31.299	87.245	55.946
Dierlijke productie:	17.920	32.549	14.629
Tuinbouw:	40.812	6.004	-34.808
Andere producten:	63.169	5.200	-57.968
Agro-industriële:	15.109	33.951	18.842
Totaal Buitenlandse Handel:	168.309	164.950	-3.359

Cijfers gerapporteerd door België
Bron: AMS op basis van Eurostat

6. Ontwikkelingen, tendensen en toekomstperspectieven

China, het land met de grootste bevolking ter wereld, beleeft een **economische dynamiek** zonder voorgaande. Alleen al van 2002 tot 2007 is het nominale economische vermogen op dollarbasis meer dan verdubbeld. Ten gevolge van enorme binnenlandse investeringen en een pijlsnel groeiende buitenlandse handel wordt de invloed van China op de wereldeconomie almaar groter. Anders dan in de overige sectoren is China bij landbouwproducten netto-importeur. Ondanks de permanente groei van de landbouwproductie kan de binnenlandse behoefte niet bij alle producten gedekt worden. In 2007 heeft de sterk stijgende vraag de inflatie op de hoogste stand in meer dan 10 jaar gebracht.

De landbouwsector in China blijft met een aantal **problemen** kampen. Slechts 10 procent van de oppervlakte is geschikt voor landbouwdoeleinden. Het landbouwareaal is in 2006 zelfs met 300.000 ha gekrompen ten gevolge van industrialisatie, verstedelijking en woestijnvorming. In vergelijking met andere sectoren blijven investeringen achter door te kleine landbouwarealen per bedrijf, hoge werkloosheid, gebrek aan onderzoek en een laag beschikbaar huishoudelijk jaarinkomen. Bovendien drukt de communistische plan- en staatseconomie haar stempel op het landbouwbeleid. De groeimogelijkheden van de landbouwbedrijven in China worden beperkt door een resem wettelijke voorschriften en overheidsverplichtingen. Het gaat vooral om de mobiliteit van de landbouwers en de landbouwgrond, wat leidt tot onduidelijke eigendomsrechten van de grond. Milieu is net als in India een punt van zorg.

Volgens de OECD/FAO zal China in 2016 de grootste importeur zijn van meel uit **oliehoudende zaden**. Bij de invoer van olie en oliezaden zal het land zijn positie als marktleider handhaven, met nagenoeg de helft van de wereldwijde invoer. De eigen productie van oliezaden zal jaarlijks met 0,7% groeien, maar dekt amper 45% van het verbruik af.

De recentste innovatie in de Chinese landbouw is de opmars van **biologische landbouw**. Factoren die daarbij een rol spelen, zijn voedselveiligheid, gezondheidsoverwegingen, exportperspectieven, en de hoop van de regering om door de verleende steun aan bioboeren de vlucht van de plattelandsbevolking naar de steden te doen stoppen.

India

India is, na China, de snelst opkomende economie ter wereld. De productie en de export van landbouw- en voedingsproducten zitten in de lift, maar ook de binnenlandse vraag en de invoer stijgen sterk. Voor een aantal producten (bv. melk, cashewnoten, bananen, thee) is India de grootste producent ter wereld. De Indiase landbouwsector kampt echter met klimatologische problemen, kleinschaligheid, een zwakke logistiek en infrastructuur, een protectionistisch landbouwbeleid en een ontbrekend milieubewustzijn.

1. Basisgegevens

Tabel 19: Basisgegevens India

Landoppervlakte	3.287.590 km ²
Hoofdstad	New Delhi
Bevolkingsaantal	1,095 miljard inwoners
Bevolkingsgroei	1,5%
Godsdienst	83% hindoe, 11% moslim
Regeringsvorm	parlementaire democratie
Staatshoofd	President Pratibha Patil
Taal	Hindi, Engels
Klimaat	Overwegend tropisch, met uitzondering van bijvoorbeeld de Himalaya en met verschillende temperatuur van maand tot maand per gebied
Bruto Binnenlands Product (bbp)	922,9 miljard US dollar (2006)
Bbp per hoofd van de bevolking	840 US dollar
Reële groei bbp	9,4% (2006)
Inflatie	6,2% (2006)
Munteenheid	roepie (1 roepie = 0,01758 euro, 22.10.2007)
Totale invoer (goederen en diensten)	238,1 miljard US dollar (2006)
Totale uitvoer (goederen en diensten)	212,0 miljard US dollar (2006)
Voornaamste handelspartners	invoer uit: China, VS, Saudi-Arabië, VAE uitvoer naar: VS, China, VAE, Singapore

Bron: EVD op basis van EIU, EVD/CBS, Census India

2. Algemene kenmerken landbouwsector

Van de totale landoppervlakte in India neemt de akkerbouw volgens cijfers van de FAO 57% in. 4% is weiland. Van de bruto bewerkte oppervlakte wordt 35% meermaals bezaaid. Er zijn

120 miljoen landbouwbedrijven, waarvan 80% nog geen 2 ha bezit. De gemiddelde grootte van een landbouwbedrijf is slechts 1 ha. Qua productie zijn suikerriet, rijst en oliezaden de belangrijkste akkerbouwproducten. De vleesproductie is minder massaal, maar er worden heel veel eieren en zuivelproducten geproduceerd.

Tabel 20: Landgebruik in India, in miljoen ha

Jaar	Bruto bewerkte opp.	Netto bewerkte opp.	Meermaals bezaaide opp.	Netto geïrrigeerde opp.
2000-01*	185,71	141,16	44,55	54,84
2001-02*	190,24	141,42	48,83	55,87
2002-03*	176,72	132,66	44,06	53,15
2003-04*	190,64	140,88	49,76	55,1

* Voorlopig

Bron: Ministerie van Landbouw, India

Tabel 21: Landbouwproductie in India

	2000/01	2001/02	2002/03	2003/04
Belangrijkste akkerbouwproducten (miljoen t)				
Granen	185,7	199,5	163,1	196,8
- Rijst	85,0	93,3	72,7	87,0
- Tarwe	69,7	72,8	65,1	72,1
- Andere granen	31,1	13,4	11,1	15,2
Peulvruchten	11,1	13,4	11,1	15,2
Oliehoudende zaden	16,5	18,8	13,8	23,1
- Pindanoten	6,4	7,0	4,4	8,3
- Raapzaad	4,2	5,1	3,9	5,8
- Sojabonen	5,3	6,0	4,6	7,9
- Zonnebloemen	0,7	0,7	0,9	1,1
Katoen	1,6	1,7	1,5	2,3
Suikerriet	296,0	297,2	281,6	236,2
Belangrijkste dierlijke producten				
Melk (miljoen ton)	80,8	84,8	87,3	91,1
Gevogelte (miljoen ton)	1,08	1,25	1,4	1,6
Rundvlees (miljoen ton)	1,7	1,77	1,81	1,96
Eieren (miljard)	36,6	39,1	40,3	43,1

Bron: ERS/USDA

Tabel 22: Aantal landbouwbedrijven in India

Aantal landbouwbedrijven	1995-1996		2000-01	
	In miljoen	In %	In miljoen	In %
Heel klein (minder dan 1ha)	71,18	61,6	76,12	63,0
Klein (1 à 2 ha)	21,64	18,7	22,81	18,9
Semi-gemiddeld (2 à 4 ha)	14,26	12,3	14,09	11,7
Gemiddeld (4 à 10 ha)	7,09	6,1	6,57	5,4
Groot (10 ha en meer)	1,40	1,2	1,23	1,0
Alle landbouwbedrijven	115,58	100	120,82	100

Bron: Agricultural Census Division, Ministry of Agriculture, New Delhi.

3. Voornaamste landbouwsectoren

De Indiase landbouwsector levert zeer uiteenlopende producten, van zuivelproducten – India is de grootste producent ter wereld – tot voor consumptie bestemde granen/graanproducten, fruit, groenten en verscheidene commerciële gewassen, zoals oliehoudende zaden, katoen, rubber, kruiden, suikerriet, jute, thee, koffie en tabak. Voorts worden in India veel koeien, buffels, schapen, geiten en kippen gehouden. De voedselverwerkende industrie en detailhandel waren tot voor kort niet sterk ontwikkeld.

Akkerbouw

Rijst is met een teeltoppervlakte van 43 miljoen ha en een productie van circa 86 miljoen t het belangrijkste gewas in India. Andere veel voorkomende graansoorten zijn tarwe (26 miljoen ha), doerra en gierst (elk 9 miljoen ha) en maïs (7 miljoen ha). Peulvruchten nemen 22 miljoen ha in beslag. Oliehoudende gewassen zijn goed voor een oppervlakte van 25 miljoen ha. Het gaat in volgorde van belangrijkheid om sojabonen (7 miljoen ha), pindanoten, raapzaad/mosterd (elk 6 miljoen ha) en zonnebloemen (2 miljoen ha). Andere commerciële gewassen zijn katoen (8 miljoen ha), suikerriet (6 miljoen ha), aardappelen en jute/roselle (elk 1 miljoen ha).

In India beleeft de ggo-teelt een spectaculaire groei. In twee jaar tijd is het areaal voor genetisch gemodificeerd katoen haast vervijfvoudigd. India, dat maar sinds 2002 ggo-gewassen verbouwt, verdrong daarmee China van de vijfde plaats en volgt op de VS, Argentinië, Brazilië en Canada.

Tabel 23: Ggo-teelt in India

Ggo-teelt	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
In 1.000 ha	0	0	44	100	500	1.300	3.800	6.200

Bron: Clive James, ISAAA

Tuinbouw

Na China (groenten) en Brazilië (fruit) is India de grootste producent van groenten en fruit ter wereld. India produceert circa 85 miljoen t groenten (15% van de wereldproductie) en 48 miljoen t fruit (10% van de wereldproductie). De diversiteit in klimaatzones maakt het mogelijk dat nagenoeg alle soorten groenten en fruit in India geproduceerd kunnen worden. Deze producten hebben over het algemeen een hoge opbrengst per hectare en hogere prijzen dan andere landbouwgewassen. De productiegebieden breiden zich dan ook steeds verder uit.

Ondanks de groei in productie is de consumptie van groente en fruit per hoofd van de bevolking nog steeds laag, voornamelijk door het gebrek aan aanbod en hoge prijzen. Investerings in de groente- en fruitketen (onder andere in gekoelde opslag en transport, verwerking, verpakking en kwaliteitscontrole) zullen de tuinbouwsector helpen om te groeien en producten het hele jaar voor een redelijke prijs aan te bieden. Dit kan ook bijdragen aan een gezonder eetpatroon van de bevolking (veel mensen hebben een tekort aan vitaminen). Bij voldoende investeringen en ontwikkeling van de sector kan India uitgroeien tot een grote exporteur van groenten, fruit en de sappen ervan.

Dierlijke productie

De **veestapel** in India bestaat volgens cijfers van het Indiase landbouwministerie uit 185,2 miljoen runderen, 97,9 miljoen buffels, 61,5 miljoen schapen, 124,4 miljoen geiten, 0,8 miljoen paarden en pony's, 0,6 miljoen kamelen, 13,5 miljoen varkens, 0,2 miljoen muil dieren en 0,6 miljoen ezels.

India is de grootste **zuivel**producent ter wereld. De productie per dier en per boer is echter erg laag. De geschatte productie van 90 miljoen ton melk wordt geleverd door circa 70 miljoen boeren, van wie de meesten slechts een paar koeien of buffels hebben. Van alle geproduceerde melk is 57 procent buffelmelk en 43 procent koemelk. Voordeel van buffels is dat ze meer melk produceren, beter tegen hitte en gebrek aan water en voedsel kunnen, en de melk een hoger vetpercentage heeft dan koemelk (veel Indiërs hebben een voorkeur voor dikkere melk).

India wordt nog steeds gekenmerkt door een vegetarisch voedselpatroon. Toch stijgt de vraag naar vlees. Door de groeiende binnenlandse vraag is vooral de **pluimvee**sector in India zich langzaam aan het uitbreiden. Het gaat hierbij om legpluimveehouderij, productie van vleeskuikens, kippen, kalkoenen en overig pluimvee. India is de vijfde producent van eieren in de wereld met 150 miljoen legkippen waarvan ongeveer 60 procent in legbatterijen wordt gehouden. Per jaar worden in India meer dan 650 miljoen vleeskuikens geslacht. De pluimvee sector in India is tot nu toe voornamelijk op de interne markt gericht, maar heeft het potentieel om uit te groeien tot een grote exporteur en wellicht zelfs tot een van de grotere spelers op wereldniveau.

4. Landbouwbeleid

Het Indiase landbouwbeleid wordt in de eerste plaats uitgestippeld door de deelstaten. De rol van de centrale regering is van aanvullende en versnellende aard. Op centraal niveau kent India een Ministerie van Landbouw en een Ministerie van Voedselverwerkende Industrie.

Het doel van het gevoerde landbouwbeleid is lotsverbetering van tweederde van de bevolking die in zelfvoorzieningsgemeenschappen wonen enerzijds en verbetering van de internationale concurrentiepositie van de commerciële landbouwsector (groenten, fruit, thee, kruiden, suiker, verwerkte groenten, fruit, biologische producten en visserijproducten) anderzijds. Stimulering van de exportgeoriënteerde tuinbouwsector en verwerking van tuinbouwproducten heeft hoge prioriteit. Dit geldt ook voor de ontwikkelingen op het gebied van biotechnologie. Daarentegen neemt India op het gebied van landbouwmarkttoegang een defensieve houding aan door middel van hoge invoertarieven en andere handelsbelemmeringen. Groot zorgpunt voor de regering is dat de WTO en bilaterale vrijhandelsakkoorden niet genoeg voordelen opleveren voor het platteland. De regering vreest dat de boeren in India in een meer geliberaliseerde wereldmarkt de concurrentie niet aankunnen. Men wil in ieder geval rijst, maïs en granen uitzonderen van complete liberalisering.

In het laatste vijfjarenplan voor economische hervorming (2002-2007) werden een aantal aandachtspunten voor de landbouwsector gedefinieerd. Zo moeten er meer high value crops verbouwd worden, de productiviteit moet verhoogd worden, marketing moet meer aandacht krijgen, contacten tussen onderzoekers en ondernemers moeten bevorderd worden en

extensivering en schaalvergroting dienen te worden gestimuleerd. Omdat de doelstellingen niet bereikt werden, zijn er een aantal hervormingen in het vooruitzicht gesteld. Zo worden beperkingen afgebouwd op het gebied van private opslag en vervoer van granen tussen de Indiase staten. Hetzelfde geldt voor vergunningsvereisten voor het starten van voedselverwerkende bedrijven.

De overheid heeft besloten om in het begrotingsjaar 2007/8 meer te investeren in landbouw. Het extra geld wordt vooral geïnvesteerd in het onder irrigatie brengen van 2,4 miljoen hectare extra grond, uitbreiden van de landbouwkredietverlening voor 5 miljoen extra boeren, en versterking en hervorming van de agrarische infrastructuur.

Om de landbouwhandel te stimuleren en de concurrentiekracht van de landbouwsector te versterken, heeft India ook op landbouwgebied speciale zones in het leven geroepen: Agri Export Zones (AEZ). Elke AEZ heeft een gedetailleerd actieplan voor de ontwikkeling van een specifiek gebied voor het produceren van een bepaald product of groep producten die een groot exportpotentieel hebben. De AEZ richten zich vooral op vergroten van de productiviteit, goed ketenbeheer en het creëren van toegevoegde waarde.

5. Economisch belang en handelsbalans

Met een productiewaarde van 99,5 miljard euro in 2005/6, waarmee de sector 17,5 procent van het bruto binnenlands product (bbp) voor zijn rekening nam, is de landbouw in India een belangrijke economische sector. Een groot deel van de productie is nog altijd afkomstig van kleine bedrijven en is voor directe consumptie bestemd. Nu het particuliere initiatief echter zijn intrede doet in de voedselverwerkende sector, beginnen er zich meer zakelijke kansen voor te doen. Ongeveer 60% van de bevolking is in de agrarische sector tewerkgesteld.

De groeicijfers van de landbouwsector steken bij de glanzende cijfers van de economie als geheel zeer schril af. De laatste jaren lag de gemiddelde groei in de landbouwsector slechts rond 1,75 procent. Deze matige groeicijfers kunnen worden verklaard door een aantal problemen waar de sector mee worstelt (zie Ontwikkelingen, tendensen en toekomstperspectieven).

India heeft in de landbouwhandel een duidelijk handelsoverschot. In de laatste jaren is dat wel gedaald omdat de import sterker stijgt dan de export, maar het blijft een aanzienlijk bedrag van 2,3 miljard US dollar. In de totale export is de landbouwsector goed voor een aandeel van 13%, bij de import is dat maar 6%. Vis en visbereidingen, rijst en lijnkoek zijn belangrijke exportproducten. Vetten en oliën maken maar liefst de helft uit van de invoer van landbouw- en voedingsproducten. Volgen cijfers van de VN waren in de periode 2003-2005 de belangrijkste afzetmarkten voor Indiase landbouwproducten het Midden-Oosten (17%), de EU (16%), de VS (12%), de Zuidoost-Aziatische ASEAN-staten (13%) en de rest van Azië (samen goed voor 26%). De belangrijkste importregio's waren in dezelfde periode Indonesië (21%), Latijns-Amerika (15%), Maleisië (13%), Afrika en Midden-Oosten (13%) en overig Azië (14%).

Tabel 24: Landbouwhandel India

	2000/01	2001/02	2002/03	2003/04
Totale landbouwexport (in miljoen US dollar)	6.601	6.640	7.172	7.172
Vis en visbereidingen	1.375	1.217	1.393	1.300
Rijst	642	662	930	888
Lijnkoek	445	471	302	734
Huiden en vellen	380	461	509	547
Cashewpitten	450	374	422	372
Specerijen	434	347	348	378
Thee en mate	382	340	320	337
Aandeel landbouw in totale export (in %)	15	15	14	13
Totale landbouwimport (in miljoen US dollar)	2.777	3.640	3.857	4.818
Vetten en oliën	1.383	1.483	1.727	2.492
Peulvruchten	110	690	610	561
Ruwe katoen	260	411	251	327
Onbewerkte cashewnoten	211	90	254	301
Huiden en vellen	191	217	200	226
Aandeel landbouw in totale import (in %)	6	7	6	6

Bron: USDA/ERS

Wat de totale landbouwhandel met India betreft, heeft België een handelstekort van circa 150 miljoen euro, wat vooral te wijten is aan de invoer van schaal- en weekdieren (voornamelijk garnalen), akker- en tuinbouwproducten. De export naar India bedraagt maar 15 miljoen euro, wat nog geen tiende is van de uitvoer naar China. Bij de **akkerbouwproducten** importeert België voornamelijk overige gewassen, granen in korrel en suikerhoudende producten. Ons land exporteert afgeleide producten en oliehoudende producten, maar minder dan het importeert. Bij de **dierlijke producten** valt de invoer van andere dierlijke producten op. Bij de **tuinbouwproducten** is het negatieve handelssaldo voor drie kwart toe te schrijven aan de invoer van noten en andere groentebereidingen. Bij de **andere producten** is er een massale import van schaal- en weekdieren (75 miljoen euro). Bij de **agro-industriële productie** tot slot voert België bestrijdingsmiddelen in en meststoffen uit.

Tabel 25: Landbouwhandel tussen België en India in 2006 (in 1.000 euro)

PRODUCT \ FLOW	IMPORT	EXPORT	Saldo:
Akkerbouw:	53.311	5.429	-47.882
Dierlijke productie	5.163	1.400	-3.764
Tuinbouw:	21.577	355	-21.222
Andere producten:	77.953	2.512	-75.441
Agro-industriële:	5.061	4.312	-749
Totaal Buitenlandse Handel:	163.066	14.008	149.058

Cijfers gerapporteerd door België

Bron: AMS op basis van Eurostat

6. Ontwikkelingen, tendensen en toekomstperspectieven

Zeventien procent van de wereldbevolking woont in India en het land wordt, na China, als snelst opkomende economie beschouwd. In de laatste jaren breidt de Indiase landbouwproductie zich uit en stijgt ook de export van landbouwproducten, weliswaar minder sterk dan de import. India zal volgens de OECD/FAO met een jaarlijkse groei van 3% de grootste melkproducent ter wereld blijven. Ook de binnenlandse markt evolueert. Met de verwachte bevolkingsgroei en de stijging van het gemiddelde inkomen in het land zal er een groeiende vraag naar landbouwproducten zijn en zal waarschijnlijk de vraag naar producten van hogere kwaliteit sterk stijgen. Consumenten worden zich steeds meer bewust van het belang van voedselveiligheid en -kwaliteit.

De Indiase landbouwsector kampt met een aantal belangrijke problemen, die het Nederlandse landbouwministerie op een rijtje gezet heeft:

- Ten eerste: water, zowel kwantitatief als kwalitatief. Doorgaans is er tien maanden per jaar geen water en gedurende twee maanden is er te veel. Ongeveer de helft van het landbouwareaal wordt niet geïrrigeerd. De landbouw is, behalve in de delta's van de grote rivieren, geheel afhankelijk van de moessonregens, de tropische regens die vanaf juni vanuit het zuiden van twee kanten over India trekken. Soms komen deze regens niet ver genoeg naar het noorden. Daar heerst dan ernstige droogte en gaan oogsten verloren.
- Bovendien blijft de economische groei in de landbouwsector achter doordat de landbouw nog steeds beschermd wordt tegen buitenlandse investeringen. Dit staat innovatie en reconstructie in de weg. Om de landbouwsector competitief te laten worden is een sterke schaalvergroting vereist. Zowel de gemiddelde bedrijfsgrootte als de gemiddelde opbrengst moeten omhoog. India heeft de laagste productiegemiddelden van de wereld. De sociale implicaties van de broodnodige hervormingen zullen ingrijpend zijn. Dit is de reden waarom de overheid op dit punt aarzelend blijft.
- Ten derde dient de gehele logistiek rond de primaire en secundaire landbouw sterk verbeterd te worden. Er moet gewerkt worden aan verbreding van de hele plattelandseconomie om te voorkomen dat er grote mensenstromen op gang komen naar stedelijke gebieden. Ook moet de organisatiegraad onder de boeren vergroot worden. Coöperatieve bedrijfsvoering is gemiddeld genomen slecht ontwikkeld en voor hun prijsvorming zijn boeren sterk afhankelijk van tussenpersonen. Deze middenhandelaars pakken de hoge marges op de producten, terwijl ze de boeren lage prijzen bieden. Het ketenmanagement is slecht ontwikkeld en postharvestverliezen lopen in India op tot 30 procent.
- Ten vierde wordt het grootste deel van de landbouwproductie geconsumeerd in de nabije omgeving van de plaats van productie. In het kader van het voeden van de eigen bevolking is dit gegeven op zich geen probleem. In het kader van de uitbreiding van de export is het wel een belemmering. Het gebrek aan goede infrastructuur (wegen) is een van de oorzaken. Bovendien zijn boeren terughoudend in het overstappen naar het telen van marktgewassen omdat er geen effectieve marktinterventiemechanismen (veilingen) bestaan. Ook de al genoemde hoge percentages van postharvestverliezen spelen hier een rol.
- Een vijfde punt van grote zorg is de omgang met het milieu en natuurlijke hulpbronnen. Bestrijdingsmiddelen worden op grote schaal gebruikt, maar helaas vaak te veel en onoordeelkundig. Rivieren hebben een slechte waterkwaliteit en ook de luchtverontreiniging heeft grote effecten op de kwaliteit van het landbouwareaal. Al met al staat het milieubewustzijn in India nog in de kinderschoenen.

Bijlage: prognoses van productie en verbruik

Voorspelde productie en consumptie van plantaardige en dierlijke producten, OECD/FAO

Tabel 26: Prognose van de productie van plantaardige en dierlijke producten (in 1.000 t)

PRODUCTIE	Verenigde Staten		Brazilië		China		India	
	2004/06	2016	2004/06	2016	2004/06	2016	2004/06	2016
Plantaardig								
Tarwe	55.114	57.625	5.523	5.068	98.112	94.929	70.090	74.298
Rijst	6.833	6.967	8.539	9.609	126.726	124.793	88.058	98.469
Andere (voeder)granen	301.303	366.637	42.096	53.905	146.887	175.669	34.143	37.030
Oliehoudende zaden	86.916	86.801	51.827	79.913	31.405	34.034	14.690	18.808
Meel uit oliezaden	38.457	44.673	22.238	33.022	35.608	50.347	9.470	12.223
Plantaardige oliën	9.654	11.320	5.690	8.399	11.107	15.495	3.669	4.759
Ruw suiker	7.185	7.993	31.140	45.549	10.465	13.868	20.079	29.390
Dierlijk								
Rund- en kalfsvlees	11.065	12.190	8.700	11.855	7.198	11.623	3.132	3.835
Varkensvlees	9.078	9.696	2.719	4.407	50.199	69.893	502	615
Gevogelte	18.455	20.413	8.889	11.401	14.048	16.365	1.883	3.666
Schapenvlees	95	100	159	256	3.161	4.376	722	795
Boter	603	666	77	100	99	163	2.906	5.003
Kaas	4.146	4.735	482	593	271	365	0	0
Mager melkpoeder	673	686	113	138	57	171	160	97
Vol melkpoeder	15	8	440	542	1.033	1.445	0	0
Melk	80.103	88.700	25.098	30.602	29.654	54.091	92.437	130.012

Tabel 27: Prognose van het verbruik van plantaardige en dierlijke producten (in 1.000 t)

VERBRUIK	Verenigde Staten		Brazilië		China		India	
	2004/06	2016	2004/06	2016	2004/06	2016	2004/06	2016
Plantaardig								
Tarwe	31.446	34.890	10.400	12.612	101.755	96.015	72.623	80.383
Rijst	3.839	4.104	8.826	10.290	128.801	126.170	84.672	94.194
Andere (voeder)granen	246.486	311.814	41.445	49.682	145.520	178.966	34.254	37.061
Oliehoudende zaden	54.416	60.839	31.237	43.193	59.503	78.381	14.636	18.749
Meel uit oliezaden	32.655	36.061	8.704	20.280	35.829	55.825	5.896	9.098
Plantaardige oliën	9.780	12.688	3.385	4.940	17.961	25.350	8.520	10.797
Ruw suiker	9.370	9.865	10.728	14.142	12.059	16.865	20.617	26.698
Dierlijk								
Rund- en kalfsvlees	12.709	13.034	6.690	8.465	7.119	11.535	2.745	3.226
Varkensvlees	8.700	9.072	2.192	3.243	49.773	69.336	502	566
Gevogelte	15.866	17.480	6.144	7.575	14.114	16.668	1.879	3.429
Schapenvlees	162	174	162	253	3.162	4.375	710	780
Boter	619	702	76	110	128	198	2.903	4.995
Kaas	4.275	4.903	477	593	295	393	0	0
Mager melkpoeder	563	462	115	146	118	266	126	137
Vol melkpoeder	17	9	444	582	1.082	1.634	1	2

Lijst van tabellen en figuren

Tabel 1: Basisgegevens VS	3
Tabel 2: Algemene kenmerken landbouwsector VS	4
Tabel 3: Akkerbouw in de VS in 2007	5
Tabel 4: Ggo-teelt in de VS	6
Tabel 5: Landbouwsubsidies per product in de VS in 2004	7
Tabel 6: Handel VS in landbouwproducten (zonder visserij en bosbouw), in miljard US dollar	8
Tabel 7: Landbouwhandel tussen België en VS in 2006 (in 1.000 euro)	9
Tabel 8: Basisgegevens Brazilië	10
Tabel 9: Aantal landbouwbedrijven in Brazilië.....	11
Tabel 10: Landbouwproductie in Brazilië (in miljoen t).....	11
Tabel 11: Areaal en productie van akker- en tuinbouwproducten in Brazilië in 2005	12
Tabel 12: Ggo-teelt in Brazilië	13
Tabel 13: Landbouwhandel tussen België en Brazilië in 2006 (in 1.000 euro)	15
Tabel 14: Basisgegevens China.....	17
Tabel 15: Landbouwproductie in China	18
Tabel 16: Ggo-teelt in China.....	19
Tabel 17: Landbouwexport China	22
Tabel 18: Landbouwhandel tussen België en China in 2006 (in 1.000 euro)	23
Tabel 19: Basisgegevens India	24
Tabel 20: Landgebruik in India, in miljoen ha.....	25
Tabel 21: Landbouwproductie in India	25
Tabel 22: Aantal landbouwbedrijven in India.....	25
Tabel 23: Ggo-teelt in India	26
Tabel 24: Landbouwhandel India	29
Tabel 25: Landbouwhandel tussen België en India in 2006 (in 1.000 euro)	29
Tabel 26: Prognose van de productie van plantaardige en dierlijke producten (in 1.000 t)	31
Tabel 27: Prognose van het verbruik van plantaardige en dierlijke producten (in 1.000 t)	31
Figuur 1: Export van Braziliaanse voedings- en landbouwproducten	15
Figuur 2: Vleesproductie in China	20

Bronnen

Algemeen

- Brookes G. & Barfoot P. (2006), GM Crops: The First Ten Years - Global Socio-Economic and Environmental Impacts, *ISAAA Brief*, nr. 36, International Service for the Acquisition of Agri-biotech Applications, Ithaca, New York.
- CIA (2008), *The World Factbook*, Washington DC.
- FAO (2007), *FAO Statistical Yearbook 2005-2006*.
- Food and Agricultural Policy Research Institute (2008), *FAPRI 2007, U.S. and World Agricultural Outlook*, Ames/Iowa.
- James C. (2007), Global Status of Commercialized Biotech/GM Crops, *ISAAA Brief*, nr. 37, International Service for the Acquisition of Agri-biotech Applications, Ithaca, New York.
- Janssens J., Platteau J. & Samborski V. (2007), *Agrohandelsrapport 2006*, Beleidsdomein Landbouw en Visserij, afdeling Monitoring en Studie, Brussel.
- OECD-FAO (2007), *Agricultural Outlook 2007-2016*.

Verenigde Staten

- Economic Research Service (2007), *State Fact Sheets: United States*, United States Department of Agriculture, Washington DC.
- Economische Voorlichtingsdienst (2006/2007), *Landenpublicatie Verenigde Staten*, factsheet en agro, Den Haag.
- LNV-bureau in de Nederlandse Ambassade in Washington & Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, Directie Industrie en Handel (2007), *Landenfactsheet Verenigde Staten*.
- United States Department of Agriculture & National Agricultural Statistics Service (2004), *2002 Census of Agriculture*, Washington DC.
- United States Department of Agriculture (2007), *Budget for 2008*, Washington DC.
- Wiebe K. & Gollehon N. (2006), Agricultural Resources and Environmental Indicators, *Economic Information Bulletin*, nr. 16, juli.
- Wikipedia.com (2008), *Agriculture in the United States*.

Brazilië

- Economische Voorlichtingsdienst (2007), *Landenpublicatie Brazilië*, factsheet en agro, Den Haag.
- LNV-bureau in de Nederlandse Ambassade in Brasilia & Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, Directie Industrie en Handel (2007), *Landenfactsheet Brazilië*.
- Ministerie van Landbouw, Veeteelt en Voedselvoorziening (2006a), *Agricultura Brasileira em Números - Anuário 2005*, Brasilia.
- Ministerie van Landbouw, Veeteelt en Voedselvoorziening (2006b), *Agronegócio Brasileiro / Brazilian Agribusiness*, Brasilia.
- Valdes C. (2006), *Brazil's Booming Agriculture Faces Obstacles*, Economic Research Service/United States Department of Agriculture.

- Vlaams Informatiecentrum over Land- en Tuinbouw (2008), Braziliaans regenwoud gaat weer sneller achteruit, *VILT-Nieuwsarchief*, 24 januari.
- Wikipedia.com (2008), *Agriculture in Brazil*.

China

- Economic Research Service (2007), *China Agricultural and Economic Database*, United States Department of Agriculture, Washington DC.
- Economische Voorlichtingsdienst (2006/2007), *Landenpublicatie China*, factsheet en agro, Den Haag.
- Gale F., Tuan F., Lohmar B., Hsu H. & Gilmour B. (2002), China's Food and Agriculture: Issues for the 21st Century, *Agricultural Information Bulletin*, United States Department of Agriculture, AIB 775, april.
- LNV-bureau in de Nederlandse Ambassade in Peking & Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, Directie Industrie en Handel (2007), *Landenfactsheet China*.
- Meulemeester P. (2008), China, snelle evolutie en enorm potentieel, *Boer en Tuinder*, 11 januari.
- Wikipedia.com (2008), *Agriculture in China*.
- Zentrale Markt- und Preisberichtsstelle (2007), Analyse China, *Europa Markt Ost*, nr. 12, 12 december, 1-12.

India

- Department of Agriculture and Cooperation (2007), *Agricultural Statistics At A Glance 2006*, Ministry of Agriculture, Indian Government.
- Economische Voorlichtingsdienst (2007), *Landenpublicatie India*, factsheet en agro, Den Haag.
- Landes M. (2004), *The Elephant Is Jogging: New Pressures for Agricultural Reform in India*, Economic Research Service, United States Department of Agriculture, Washington DC.
- LNV-bureau in de Nederlandse Ambassade in New Delhi & Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, Directie Industrie en Handel (2005), *Landenfactsheet India*.
- Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (2007), *India, de olifant ontwaakt? Feiten en cijfers*, Internationale Zaken, Den Haag.
- Wikipedia.com (2008), *Agriculture in India*.